

Ämne	Yttrande från Forum för levande historia. Transpersoner i Sverige, Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor. Betänkande av utredningen om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner, SOU 2017:92	Datum	2018-04-23
Till	E-post: ku.remissvar@regeringskansliet.se Diarienummer Ku2017/02516/DISK.	Sidor	1

Sammanfattning

Forum för levande historia tillstyrker följande förslag:

- Avsnitt 14.1.1 Samordning av arbetet för hbtqi-personers rättigheter
- Avsnitt 14.1.3 Kunskap om hbtq-personers levnadsvillkor i relevanta utbildningar
- Avsnitt 14.1.8 Ökad kunskap om transpersoners brottsutsatthet
- Avsnitt 14.9.1 Bättre inkludering av transpersoner i enkäter och undersökningar

Forum för levande historias roll i arbetet med att främja hbtq-personers rättigheter

I Forum för levande historias instruktion framgår att myndigheten ska vara ett nationellt forum för att främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter. Myndigheten ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Myndigheten ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. I myndighetens instruktionsbundna uppdrag har hbtq-personers rättigheter därmed en självklar plats.

Forum för levande historia har och har tidigare haft flera särskilda uppdrag i vilka hbtq-frågor varit och är i fokus. T.ex. fick myndigheten 2013 i uppdrag att utveckla utbildningsmaterial i syfte att motverka homofobi och transfobi bland unga. I uppdraget att genomföra en utbildningsinsats om olika former av rasism och intolerans i historien och idag som myndigheten fick 2015 samt i uppdraget som myndigheten fick 2016 att utvidga och förlänga nämnda insats ingår homofobi och transfobi.

Forum för levande historia har sedan 2016 i uppdrag att samordna arbetet inom regeringens plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott, samt att successivt utveckla ett uppföljningssystem för att följa utvecklingen på området. I detta arbete ingår att motverka hbtq-fobi.

Avsnitt 14.1.1 Samordning av arbetet för hbtqi-personers rättigheter

Forum för levande historia tillstyrker förslaget att regeringen tar fram en handlingsplan för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter, att fler myndigheter utses till strategiska myndigheter och att en av myndigheterna får ett permanent samordnande ansvar.

Forum för levande historia har genom uppdraget att samordna regeringens plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott noterat att många myndigheter efterfrågar stöd i att motverka så kallad perspektivträngsel och att kombinera olika rättighetsperspektiv. Forum för levande historias bedömning är att en placering av samordningsansvaret för hbtq-frågorna vid Jämställdhetsmyndigheten skulle kunna bidra till att offentliga organisationer i högre utsträckning får ihop hbtq- och jämställdhetsperspektiv. Forum för levande historia anser även att fler horisontella perspektiv behöver samordnas med varandra, för att motverka perspektivträngsel, inte minst arbetet mot rasism.

Vi delar liksom utredningen Statskontorets bedömning gällande strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck att mål, insatser, ansvariga myndigheter och uppföljning behöver ses över. Vi tillstyrker därför förslaget om att en handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter tas fram, samt förslaget om de ytterligare myndigheterna som föreslås bli strategiska myndigheter.

Som ett underlag till arbetet med att utveckla ett uppföljningssystem mot rasism och liknande former av fientlighet (där hbtq-fobi ingår) har Forum för levande historia gett RFSL i uppdrag att undersöka förekomsten av återkommande undersökningar på området hbtq-fobi och hbtq-personers levnadsvillkor. Denna inventering skulle kunna utgöra ett underlag för utveckling av uppföljningssystem på området hbtq-personers levnadsvillkor. Inventeringen kan också användas som underlag för problem- och nulägesbeskrivningar om regeringen väljer att ta fram en hbtqi-handlingsplan i enlighet med utredningens förslag.

Forum för levande historias uppfattning är att arbetet med hbtq-rättigheter i offentlig verksamhet främst bedrivits genom tidsbegränsade uppdrag. En risk med att rättighetsarbete utförs främst i form av tidsbegränsade uppdrag är att arbetet blir kortsiktigt och att kompetens försvinner då uppdragen avslutas. Forum för levande historia delar därför utredningens uppfattning om att alla strategiska myndigheter bör få i sina ordinarie uppdrag att integrera ett hbtq-perspektiv i arbetet. Vidare anser vi att det är rimligt att låta myndigheterna identifiera behov och vidta åtgärder, men vi vill betona att detta kräver hbtq-kompetens inom myndigheterna.

Avsnitt 14.1.3 Kunskap om hbtq-personers levnadsvillkor i relevanta utbildningar

Forum för levande historia tillstyrker förslaget om att ändringar i examensbeskrivningarna i högskoleförordningen i relevanta utbildningar genomförs för att säkerställa kunskap om hbtq-personer och personer med intersexvariationers levnadsvillkor ingår.

Forum för levande historia har erfarenhet av att fortbilda yrkesverksamma, främst skolpersonal men även personal inom polis, socialtjänst, arbetsförmedling och försäkringskassa, inom rättighetsfrågor. Vår bedömning är att fortbildningar fyller en viktig funktion, men att kunskaper om hbtqi-personers levnadsvillkor behöver ingå redan i ordinarie utbildningar.

Avsnitt 14.1.8 Ökad kunskap om transpersoners brottsutsatthet

Vi instämmer i förslaget om att uppdra till Polismyndigheten att genomföra en intern kompetenshöjning med hbtqi-perspektiv, samt att uppdra till Brottsförebyggande rådet att inkludera transpersoner i Nationella trygghetsundersökningen.

Utredningen påpekar att förtroendet för Polisen är relativt lågt hos transpersoner. Det är därför viktigt att myndigheten arbetar för att höja kompetensen i hbtq-frågor och arbetar systematiskt för att förbättra bemötandet med syfte att stärka förtroendet för Polisen och öka anmälningsbenägenheten rörande hatbrott.

Forum för levande historia har i uppdrag att succesivt utveckla ett uppföljningssystem för att följa utvecklingen på området rasism och liknande former av fientlighet (där hbtq-fobi ingår). I ett uppföljningssystem där hbtq-fobi ingår kan kunskap om transpersoners respektive cis-personers upplevda trygghet och erfarenhet av utsatthet vara viktiga underlag.

Avsnitt 14.1.11 Pågående och kommande lagstiftningsarbete och arbete med uppföljning av Sveriges åtaganden med mänskliga rättigheter

Forum för levande historia delar utredningens uppfattning att könsöverskridande identitet eller uttryck ska vara explicit inkluderade i regeringsformen 1 kap, 2§. Hur denna skrivning formuleras är en mycket viktig styrsignal till det offentliga Sverige. Vi använder skrivningen i våra fortbildningar och det väcker frågor varför nämnda grunder inte ingår, då samtliga övriga diskrimineringsgrunder gör det.

Avsnitt 14.9.1 Bättre inkludering av transpersoner i enkäter och undersökningar

Vi tillstyrker förslaget om att Statistiska centralbyrån ska ges i uppdrag att ta fram ett stödmaterial för hur offentliga aktörer kan inkludera binära och ickebinära transpersoner i enkäter och undersökningar.

Forum för levande historia har genom uppdraget att samordna regeringens plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott mött såväl myndigheter och kommuner som uttryckt osäkerhet kring könsalternativ i enkäter. De offentliga aktörernas ambition är ofta att alla oavsett könsidentitet ska kunna besvara enkäter och att resultaten ska gå att analysera utifrån kön. Samtidigt finns en osäkerhet kring vilka frågor man får ställa och kring hur resultaten ska presenteras och analyseras. Frågan har aktualiserats särskilt i och med införandet av den nya dataskyddsförordningen i relation till vilken det juridiska läget behöver klargöras. Vi ser också att det saknas kunskap om transpersoners levnadsvillkor. För att kunna genomföra relevanta åtgärder på området krävs mer kunskap.

I detta ärende har överintendent Ingrid Lomfors, i samarbete med avdelningschef Caroline Källner beslutat. I ärendets handläggning har Frida Mörtlund och Mikael Öhman Almén deltagit.

.....

Ingrid Lomfors